

‘Horizon’ van Bert Danckaert bij Roberto Polo in Brussel

ARCHEOLOGIE VAN DE ABSURDITEIT

De foto's van Bert Danckaert tonen de achterkant van de globalisatie, de vaak absurde manier waarop onze wereld opgelapt wordt. Hij toont ons de realiteit als een palimpsest van menselijke activiteiten. Zijn foto's zijn het resultaat van het eeuwenoude gevecht tussen orde en chaos. Waarbij de chaos altijd wint.

Marc HOLTHOF

In de Roberto Polo Gallery in Brussel toont Bert Danckaert (Antwerpen, 1966) een vijftigtal foto's op grote formaten: dertig foto's met afmetingen 60 x 80, en twintig van 110 x 147 cm. Zij werden gemaakt in negen wereldsteden (van Mexico-City tot Hong Kong) op drie continenten. En af en toe ook dichterbij huis: in Deurne en Charleroi. Alle foto's tonen het thema waarmee Danckaert naam maakte als fotograaf: frontale zichten op vaak absurde ensembles gefotografeerd in stegen of achterafstraatjes vol met dingen die liefst 'uit het zicht' blijven.

Je hebt niet meteen die indruk als je er voorbij loopt maar de Roberto Polo Gallery is een grote tentoonstellingsruimte. Liefst acht zalen op drie niveaus worden besteed aan de 20 grote en de 30 iets minder grote foto's van Bert Danckaert. De

Foto's verkopen beter als ze op schilderijen lijken. Allicht als gevolg van de nu al bijna twee eeuwen durende identiteitscrisis van de fotografie die er maar niet in slaagt om zichzelf te zijn, maar altijd iets anders wil zijn dan zichzelf

tentoonstelling opent overweldigend met een zaal met grote foto's die het thema van de tentoonstelling aankaarten: de chaos van alle dag zoals die op drie continenten heerst.

In een ruimte ernaast hangen vier foto's een beetje apart. Daaronder de foto die ook op de catalogoog en de affiche prijkt: '#017' (2014). Ze toont een vale muur, met een grijze strook eronder en nog lager wat gras. Een Rothko-achtige compositie maar gefotografeerd ergens in Lodz. Er hangen nog andere 'schilderij'-achtige foto's

in de buurt, zoals '#070' uit Macau. Ze zijn verleidelijk. Er is in de perstekst nogal wat aandacht voor. Foto's verkopen beter als ze op schilderijen lijken. Allicht als gevolg van de nu al bijna twee eeuwen durende identiteitscrisis van de fotografie die er maar niet in slaagt om zichzelf te zijn, maar altijd iets anders wil zijn dan zichzelf.

FAÇADE

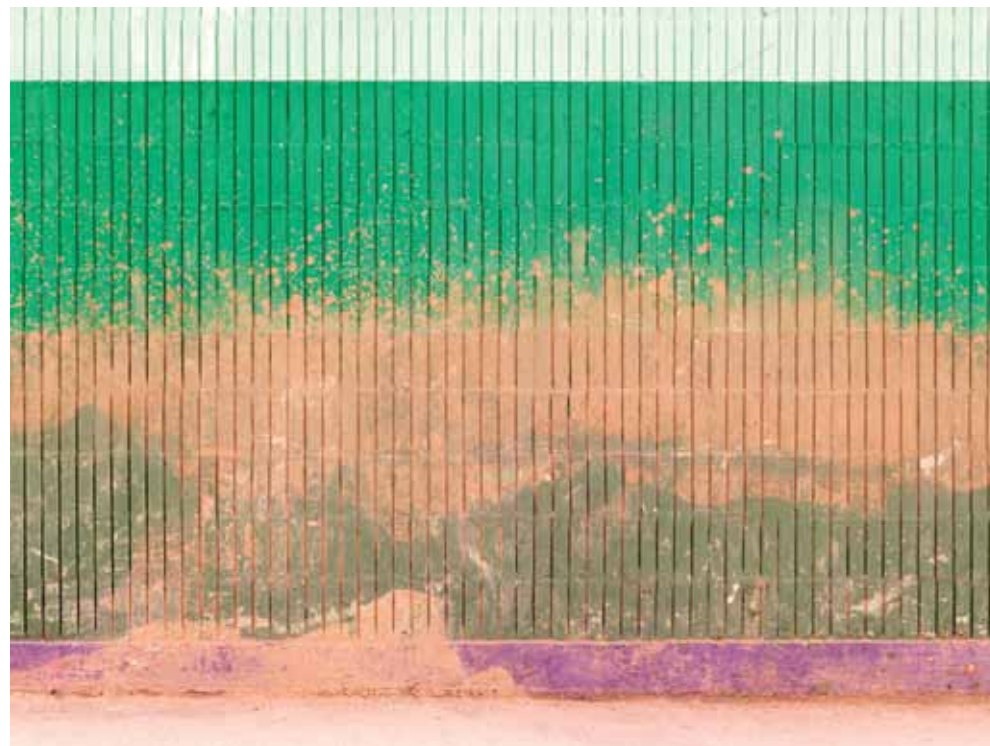
Deze 'foto-schilderijen' lijken op de andere foto's van Danckaert, maar toch lijken ze mij het tegendeel te doen. De andere foto's doorprikken steevast een façade. Foto's die pretenderen om schilderijen te zijn trekken daarentegen zelf een façade op. Deze vier foto-schilderijen zijn ernstig, ze open de abstracte schilderkunst na met elementen uit de realiteit: kleurvlakken, tegels, een strookje groen gras.

Bert Danckaerts échte foto's daarentegen zijn grappig, kritisch, dan weer melancholisch of een tikje meewarig over de condition humaine. Ze vragen waarom de dingen zijn zoals ze zijn. Een vraag die '#017' uit Lodz of '#070' uit Macau niet stellen, want het antwoord is vooraf gegeven: omdat ze op abstract schilderijen lijken.

Op de achterkant van de catalogoog prijkt '#096' (2015) uit Bangkok (de foto, op groot formaat, is in de kelder te bekijken). Het werk toont een groen geruut plastic zeil zoals dat rond gebouwen die aan renovatie toe zijn wordt gespannen. Maar het intrigerende is een kleine 'insert' onderaan die niet helemaal past in het fraai afgewerkte geheel erboven. Achter een klein afneembaar deel van het zeil schuilt een of andere nutsvoorziening die bereikbaar moet zijn. Het effect is knullig. En meteen gaan ook andere onvolkomenheden in het doek opvallen: het is minder keurig opgespannen dan eerst leek. Dit is camouflage die niet camoufleert maar opvalt en zichzelf daarom ver-raadt. Het onopvallende trekt plots alle aandacht – zoals een soldaat in camouflagepak in een winkelstraat. Dat zichtbaar maken is de sterkte van Danckaerts foto's.

BRAND

Er zijn té veel foto's in deze tentoonstelling. Ze vragen elk op zich veel tijd om ze te bekijken, om ze te ontcijferen. De overvloed aan foto's nodigt misschien zelfs uit om dat nu eens níet te doen en

Bert Danckaert, 'Horizon #070 Macau', 2014, unique archival pigment print on fine art paper, 110 x 147 cm © Roberto Polo Gallery

ze op een andere, oppervlakkige manier te bekijken – die bovendien veel tijd spaart. Dat is waar ook de eerder genoemde vier foto-schilderijen – als sirenes van de esthetiek – ons toe willen verleiden: om deze foto's te bekijken als fraaie composities. Dat zijn ze zeker, maar daar gaat het mijns inziens niet over.

In tegenstelling tot de foto-schilderijen is '#085' (2015) uit Bangkok geen keurige, abstracte compositie. Integendeel, de absurditeit heerst. Allereerst de achtergrond: de muur van een paar meter lang waar wij naar kijken bestaat uit zes stroken in verschillende materialen en kleuren, van simpele tegels tot een stuk met goud beschilderd houtwerk. Er bovenop is een fel blauw gekleurde water- of gasleiding bevestigd. In het midden bovenaan zit een zwart ventilatiegat. Op een strook gedecoreerd met wit-rode bolletjes prijkt een nummer, 188, allicht het huisnummer. Rechts van het midden, onder een mozaïek waarop goudvisjes staan afgebeeld, staat een plant in een aarden pot. En – last but not least – aan de linkerkant zien wij een bizar soort rek gemaakt uit metalen latten. Het is onduidelijk waarvoor het gediend heeft, het metaal is verwrongen door een brand. Ook op de vloer zijn brandsporen te zien. De houten deur, het ventilatiegat en het verwrongen rek doen mij vermoeden dat dit de gevel van een restaurant zou kunnen zijn. Maar wat was de oorsprong van de brand? En waar diende het rek voor?

HORIZON?

Niet alleen '#085', '#017', '#070' of '#096', maar bijna alle foto's van Bert Danckaert, zijn foto's van een muur. Als er een deur of doorgang is, die die altijd potdicht gesloten. Wij kijken naar een

blinde muur. En omdat het foto's zijn (en niet de realiteit) kunnen wij niet opzij kijken om ons af te vragen: wat is dat daar met die versierde houten deur uit '#085'? Wat zit er achter? Wat is er te zien buiten het kader? Danckaert construeert doodlopende stegen die ons confronteren met het enigma dat zijn foto's ons voorschotelen.

Het is dan ook des te merkwaardiger dat de tentoonstelling en het bijhorende boek, niet 'steeg' of 'doodlopende straat' heet, maar 'Horizon'. Ook dat is een enigma, want er is geen enkele horizon in de hele tentoonstelling of het boek te zien! Niet toevallig: een horizon is een steeds schaarser goed in onze stedelijke jungles, en is zowat het privilege van de superrijken: enkel zij kunnen zich een uitzicht permitteren. De rest van ons leeft in de doolhoven of duistere canyons van de grootstad. Allicht als compensatie wemelt het in deze foto's dan ook van horizontale lijnen die je pseudo-horizonten zou kunnen noemen: parallelle lijnen, vaak in verschillende kleuren, die een perspectief oproepen. Dat er echter helemaal niet is: onze blik botst steevast op de blinde muren waarop ze geschilderd zijn.

En toch is de titel 'horizon' terecht voor deze tentoonstelling, dit boek, deze foto's. Door hem achter beton, achter groen geruite plastic zeilen, achter tegelmuren en half verbrande metalen rekken, achter de eindeloze variaties van de kitsch van het dagelijks leven te verbergen, roepen Bert Danckaerts foto's onmiskenbaar de afwezigheid van die horizon op. De verloren utopie van het weidse uitzicht.